

صنعت معدن و انرژی

معادن:

مهمترین معادن و منابع زیرزمینی امارات متحده عربی نفت و گاز است که بطور گسترده‌ای از آن بهره‌برداری می‌شود. تاکنون مطالعات کافی برای شناخت دیگر معادن زیرزمینی این سرزمین صورت نگرفته ولی در اوایل سال ۱۹۷۵، قراردادی بین امارات و یک شرکت انگلیسی منعقد شد که بموجب آن، شرکت مذکور عملیات نقشه‌برداری معدنی را در سراسر خاک امارات به عهده گرفت و در حقیقت اساس صنایع امارات بر پایه نتایج حاصل از این عملیات بنیان‌گذاری شده است.

وزارت نفت و منابع معدنی امارات در سال ۱۹۸۶ اعلام نمود که در فجیره و رأس الخیمه مس وجود دارد و یک سال قبل از آن نیز رأس الخیمه اقدام به همکاری با کشور عمان در زمینه استخراج و تصفیه پاره‌ای از معادن مس آن سرزمین نمود.

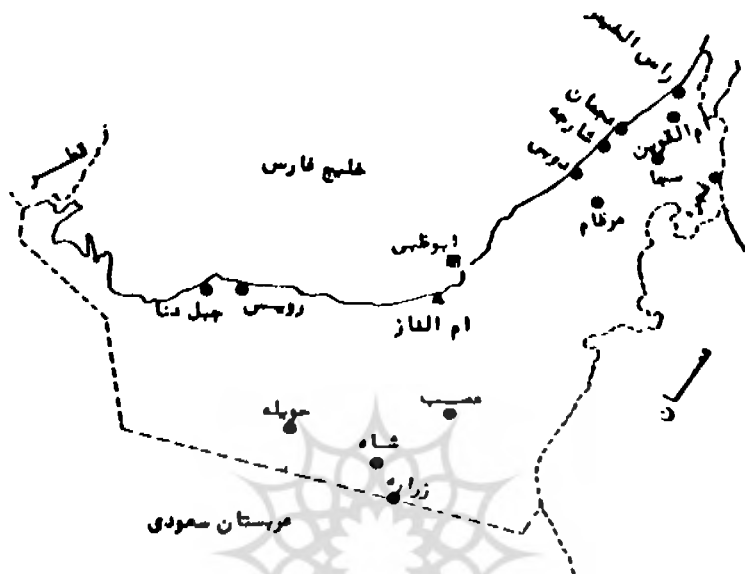
همچنین اعلام گردید که در فجیره «طلق» در شارجه، عجمان، فجیره و رأس الخیمه «کروم» و در همه امارت‌های شمالی «منگنز» وجود دارد. علاوه بر اینها، ذخائر فراوان سنگ آهک در اطراف العین که در صنعت سیمان نیز از آن استفاده می‌شود وجود دارد.

صنایع:

از زمان تشکیل امارات عربی متحده در سال ۱۹۷۱، فعالیت‌های متنوع اقتصادی بدور از اقتصاد متکی بر نفت خط‌مشی دولت را تشکیل می‌داده است. توسعه اساسی و گسترده صنعت در دهه ۱۹۷۰ بوقوع پیوست و این گسترش صنعتی بطور زیادی به اتکاء کارگران مهاجر صورت گرفت.

ساخت صنعتی هرکدام از امارات بر اساس میزان درآمد حکومت از نفت، متفاوت است. بدین ترتیب، دبی با سنت طولانی‌اش به عنوان مرکز بازرگانی و ذخائر نفت نسبتاً

اولین کارخانه مهمی که در دبی شروع به تولید نمود کارخانه ذوب آلومینیوم بود که توسط شرکت آلومینیوم دبی (دوبال - Dubal) اداره می‌گردد تولید این کارخانه در سال ۱۹۸۷ به رقم ۱۵۵ هزار تن رسید.

ابوظبی متمرکز است و رسماً در ماه مارس ۱۹۸۲ توسط شیخ زاید افتتاح گردید. صنایع این منطقه اکثراً صنایع مربوط به نفت است و یک پالایشگاه نفت با ظرفیت روزانه ۱۲۰ هزار بشکه در روئیس و یک کارخانه تولید کود شیمیایی در آن قرار دارد. در اواخر سال ۱۹۸۲، مجتمع صنعتی کود شیمیایی روئیس با مشارکت شرکت ملی نفت ابوظبی (Andoc) با $\frac{2}{3}$ سهم و شرکت نفت فرانسه (CFP) با $\frac{1}{3}$ سهم افتتاح گردید. محصول این کارخانه عبارت است از ۵۵۰

کوچک، صنایع غیر نفتی را گسترش داده در حالیکه ابوظبی تمایل به ایجاد تأسیسات تولیدی هیدروکربن دارد. دولت امارات متحده عربی اولویت اصلی را به توسعه صنایع مناسب اختصاص داده و در صدد متنوع ساختن بافت اقتصادی کشور و کاهش وابستگی به نفت می‌باشد.

صنعت در ابوظبی:

اکثر صنایع سنگین ابوظبی در منطقه صنعتی روئیس (Ruweis) در شرق ترمینال صادرات نفتی جبل دنا (Jebel Dhanna) در ۲۵۰ کیلومتری غرب شهر

(1): Compagnie Francaise des Pétroles

هزارتن اوره و ۳۳۰ هزارتن آمونیاک در سال که عمدتاً به کشورهای هند و چین فروخته می‌شود. همچنین یک مجتمع کوچک در مصفا (Mussafa) خارج از ابوظبی قرار دارد.

صنعت در دبی:

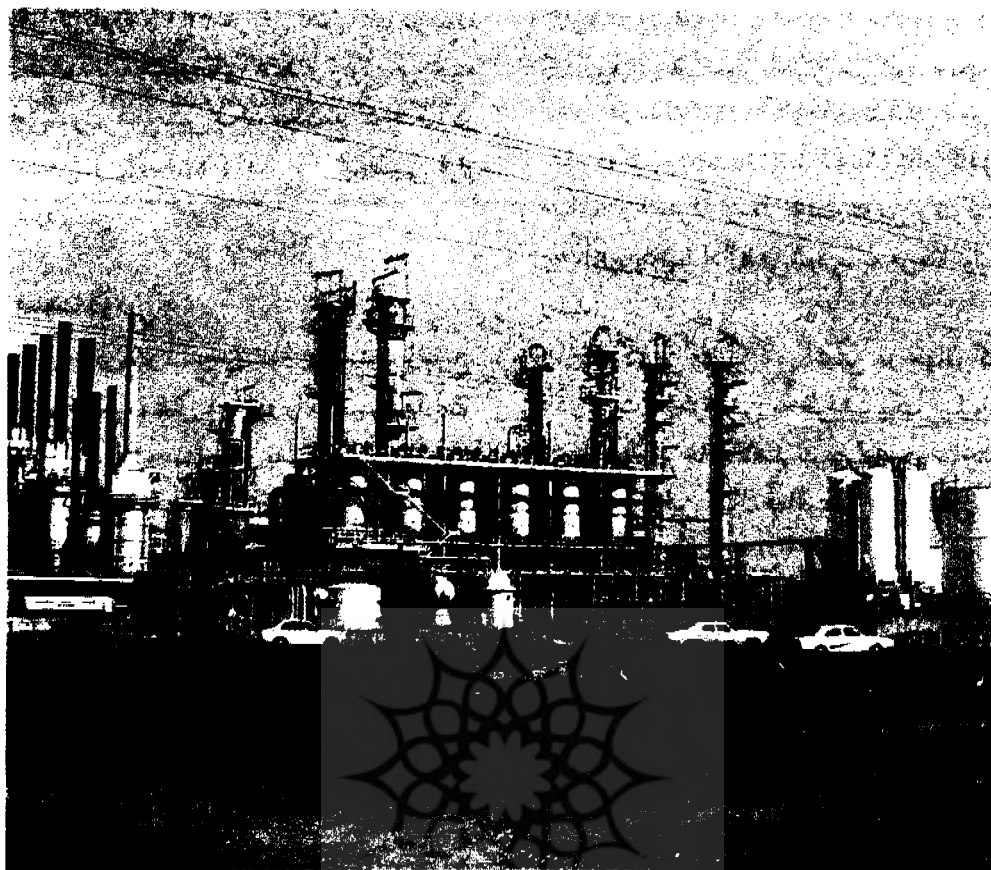
دبی در توسعه صنایع غیر نفتی نقش پیشرو را در بین امارات داراست. این صنایع در بندر «جبل علی» و در ناحیه صنعتی ۳۰ کیلومتری غرب شهر دبی متمرکز است. اولین کارخانه مهمی که در دبی شروع به تولید نمود کارخانه ذوب آلومینیوم بود که توسط شرکت آلومینیوم دبی (دوبال - Dubai) اداره میگردد و فعالیتش در پایان سال ۱۹۷۹ آغاز گردید. این کارخانه با هزینه ۸۰۰ میلیون دلار ساخته شد و سالانه ظرفیتی حدود ۱۳۵۰۰۰ تن شمس آلومینیوم را دارد. موفقیت در تولید و صدور محصولات این کارخانه مسبب افزایش ظرفیت آن گردید. در سال ۱۹۸۳ ژاپن ۴۵ درصد و ایران ۲۴ درصد از صدور این محصولات کارخانه را بخود اختصاص داده بودند. تولید این کارخانه در سال ۱۹۸۷ به رقم ۱۵۵ هزارتن رسید. کارخانه مهم دیگر، دوگاز (Dugas) است که با برنامه توسعه‌ای که در سال ۱۹۸۵ برای آن دنبال گردید، ظرفیت آن به میزان $\frac{1}{2}$ ظرفیت قبلی افزایش یافت. این کارخانه فعالیت جهت تأمین گاز

کارخانه دوبال را - که از کارخانه‌های گاز کشورهای همجوار تأمین می‌شود - بعهده دارد. در سال ۱۹۷۹ کارخانه صنعتی سومی بنام دوکاب (Ducab) - که سازنده کابل می‌باشد و مشترکاً توسط دولت دوی و شرکت BICC بریتانیا اداره می‌شود - به مرحله تولید رسید.

بزرگترین تعمیرگاه کشتی در جهان که قادر است تانک‌های به ظرفیت یک میلیون تن را در خود جای دهد نیز در دوی ساخته شده و در اولین سال فعالیتش ۶۸ کشتی را تعمیر نموده است.

منطقه آزاد «جبل علی» در آوریل سال ۱۹۸۵ شروع بکار نمود. این اقدام بمنظور جذب سرمایه شرکت‌های چند ملیتی جهت ایجاد کارخانه‌ها و خطوط مونتاژ کالاهای مختلف - که بتواند به آسیا و آفریقا و سایر نقاط خاورمیانه کالا صادر نماید - اتخاذ گردید. مهمترین این شرکتها: یونیون کارباید، BP Buik Lubricants، Hunter Foods و Cleveland Bridg، Medermotts - سی باشند. همچنین اخیراً یک دباغ‌خانه فرانسوی، یک کارخانه آسانسورسازی و حدود ۲۵ کارخانه پوشاک در آن بوجود آمده است. در اکتبر سال ۱۹۸۸ بین یک شرکت هندی^۱ و ابوظبی یک قرارداد ۸۵ میلیون دلاری جهت ایجاد یک کارخانه تولید اسید فسفریک - که محصول آن نیز عمدتاً به هند فروخته می‌شود

(1) Indian Gujarat Narmada Fertilizer Company

منطقه آزاد جبل علی در آوریل سال ۱۹۸۵ آغاز بکار نمود. این اقدام بمنظور جذب سرمایه شرکتهای چند ملیتی جهت ایجاد کارخانه‌ها و خطوط مونتاژ کالاهای مختلف که بتواند به آسیا، آفریقا و سایر نقاط خاورمیانه کالا صادر نماید اتخاذ شده بود.

بستگی دارد. در شارجه دویندر بزرگ ساخته شده و نیز یک کارخانه تولید روغن شفاف، یک کارخانه تولید طناب، یک کارخانه سازنده لوله‌های پلاستیکی و یک کارخانه سیمان — که ۷۰۰ تن سیمان در روز تولید می‌کند — و یک کارخانه تولید اکسیژن بوجود آمده است. مجتمع صنایع خلیج (در منطقه

— در این منطقه منعقد گردید. کارخانه‌های پوشاک نیز عمدتاً با مشارکت هندوستان بوجود آمده‌اند.

صنعت در امارات شمالی:

توسعه صنعتی در دیگر امارات بطور زیادی به ساخت صنعتی و گسترش بنادر

صنعتی شارجه) در سال ۱۹۸۱ افتتاح شد. در این مجتمع وسایل چوبی، وسایل آشپزخانه، فرش و ظروف شیشه‌ای تولید می‌شود.

از سال ۱۹۸۳ امارات شمالی مذاکراتی را جهت ایجاد یک کارخانه آمونیاک و اوره با شرکتهای مختلف انجام داده‌اند. همچنین یک کارخانه ۵۰۰ هزار تنی تولید متانول مورد مذاکره قرار گرفت. در این امارات همچنین یک کارخانه تولید آهن اسفنجی به کمک مشاوران هندی در سال ۱۹۸۵ ساخته شده است. سازمان توسعه اقتصادی شارجه نیز اقدام به مشارکت با یک شرکت کره جنوبی جهت تأسیس یک کارخانه تولید لوله‌های فولادی در سجا (Sojaa) به ارزش ۱۷/۷ میلیون دلار نموده است.

رأس الخیمه تجارت پرارزشی را (صادرات سنگهایی که در ساخت بتون بکار میرود) از کوههای حجر توسعه داده است. در سال ۱۹۸۰ اولین کارخانه تولید مواد انفجاری در خلیج و در سال ۱۹۸۱ یک کارخانه تولید دارو در رأس الخیمه گشایش یافت. رأس الخیمه دارای یک کارخانه سیمان، یک شرکت تولید آسفالت و کودشیمیایی نیز می‌باشد.

در پایان سال ۱۹۸۰ حکومت فجیره، بخشی بنام «بخش صنعت و اقتصاد» جهت توسعه صنعتی تشکیل داد. فجیره دارای کارخانه‌های تولیدی سنگ مرمر، کاشی، بلوکهای سیمانی، تابر و کفش است. در سال ۱۹۸۲، کارخانه

سیمان در دیا تولید تجاری ۱۶۰۰ تن در روز را آغاز نمود و کارخانه سنگ معدنی فجیره نیز با هزینه ۴/۹ میلیون دلار و با ظرفیت سالیانه ۵۰۰۰ تن کار خود را آغاز کرد.

فعالیت‌های صنعتی ام القوین را عمدتاً صنایع ساختمانی تشکیل می‌دهند. و شرکت صنایع سیمان ام القوین، برنامه‌هایی را جهت ساختن یک کارخانه سیمان با ظرفیت تولیدی یک میلیون تن در سال به اجرا درآورده است. این شیخ نشین در حال برنامه‌ریزی به منظور ایجاد یک کارخانه آلومینیوم به ارزش ۱/۲ میلیارد دلار و با ظرفیت ۲۴۰ هزار تن در سال می‌باشد. همچنین در سال ۱۹۸۶ با یک گروه از شرکتهای غربی قراردادی را در این زمینه به امضاء رسانده است. محصولات این کارخانه برای فروش به کشورهای چین و امریکا در نظر گرفته شده است.

وضعیت انرژی:

نفث نقش اساسی را در اقتصاد امارات متحده عربی ایفا می‌نماید. این ماده ابتدا در ابوظبی و در میدان نفتی (دریایی) ام شیف (Ummshaiif) در سال ۱۹۵۸ و در میدان نفتی باب در سال ۱۹۶۰، کشف گردید. استخراج نفت بسرعت گسترش یافت و بزودی ابوظبی یکی از عمده‌ترین صادرکنندگان نفت در جهان گردید. دومی در سال ۱۹۶۶ در میدان نفتی فاتح در فلات قاره به نفت رسید. و در سپتامبر سال ۱۹۶۹ اقدام به تولید و صادرات آن نمود. شارجه هم

سهم کوچکی در میدان نفتی مبارک که در سال ۱۹۷۴ مورد بهره‌برداری قرار گرفت دارد. اما در اواخر سال ۱۹۸۰، شرکت نفتی آموکو (Amoco^۱) به میدان نفتی سجا (Sajaa) دست یافت که این بزرگترین اکتشاف این شرکت بوده است. رأس الخیمه چهارمین امارتی بود که به نفت و استخراج آن دست یافت. سه امارت دیگر هنوز به نفتی دست نیافته‌اند. کار اکتشاف نفت در عجمان که از سال ۱۹۸۳ آغاز شده نتایج امیدوارکننده‌ای داشته، اما کار حفاری در فجیره و ام القوین در سال ۱۹۸۵ متوقف گردید.

علی‌رغم اکتشافات جدید در امارات کوچکتر، ابوظبی همچنان از نظر تولید و ذخائر، حاکمیت مطلق را دارد. متوسط

نفت نقش اساسی را در اقتصاد امارات متحده عربی ایفا می‌نماید، این ماده ابتدا در ابوظبی در میدان نفتی (دریایی) ام شیف (Umm shaif) در سال ۱۹۵۸ و در میدان نفتی باب در سال ۱۹۶۰ کشف گردید و سرریماً ابوظبی به یکی از عمده‌ترین صادرکنندگان نفت در جهان تبدیل گردید.

چه کار اکتشاف نفت در سال ۱۹۸۶ بعثت کاهش در قیمت‌های نفتی شدیداً کاهش یافت با این وجود ابوظبی همچنان به اکتشافات خود و بهره‌برداری از میدان‌های کشف شده موجود ادامه می‌دهد. این امارت همچنین قادر است در بلند مدت سهم نسبتاً بالایی از تولیداتش را از میادین نفتی قدیمی

تولید روزانه آن در سال ۱۹۸۷، یک میلیون و پنجاه و هشت هزار بشکه در روز بوده در حالیکه در همین سال دویی ۳۷۸۰۰۰ و شارجه ۶۵۰۰۰ بشکه در روز تولید داشته‌اند. ذخائر نفتی ابوظبی در ابتدای سال ۱۹۸۸، ۹۲/۲ میلیارد بشکه برآورد شده که این رقم برای دویی ۴ میلیارد بشکه می‌باشد. اگر

۱- «Amoco—Gabon» یک شرکت اکتشافی نفتی متعلق به کشور گابن است.

از طریق بهبود بخشیدن در روشها و استفاده از تکنولوژی کارآتر، بدست آورد.

در مقابل، دویی شاهد کاهش اندکی در تولید میداین نفتی خود پیش از دستیابی به تنها میدان نفتی ساحلی خویش، (مرقم Margham) در سال ۱۹۸۲ بوده است. میدان مرقم نیز نیاز به تزریق گاز از یک میدان کمکی (بمنظور وارد آوردن فشار لازم بر چاههای نفت) دارد.

سهیمه تولید نفت امارات در اوپک در نیمه دوم سال ۱۹۸۷، ۹۴۸ هزار بشکه در روز تعیین گردید که نسبت به نیمه اول سال، ۵ درصد افزایش داشت. با این وجود تولید واقعی این کشور در ماه اوت همان سال ۱/۹ میلیون بشکه در روز بوده است. سهیمه این کشور در اوپک در سال ۱۹۸۸ در همان سطح سال ۱۹۸۷ باقیماند اما امارات همچنان بسیار بیش از رقم فوق تولید نموده است. در ژانویه سال ۱۹۸۹ سهیمه جدید اوپک برای امارات، ۹۸۸ هزار بشکه در روز تعیین گردید که این سهیمه بمراتب زیر تولید متوسط امارات که در سه ماهه آخر سال ۱۹۸۸ در سطح ۱/۹ میلیون بشکه در روز بود، می باشد.

بسیاری از محصولات امارتهای شمالی را، گاز و مایعات گازی (Condensate) تشکیل می دهند. از آنجا که مایعات گازی جزء سهیمه های تولیدی اوپک محسوب نمی شوند این امر، امارات دیگر را از جرگه اعضای اوپک متمایز می سازد. بهمین دلیل سیاست نفتی ابوظیبی از سیاستهایی که

توسط سایر امارات تعقیب می شوند متفاوت است. ابوظیبی شدیداً بسدنبال حفظ سلامت بازار نفت خود، در قرن آینده می باشد از اینرو آماده است تا به منظور دستیابی به این هدف قیمت و تولید را در کوتاه مدت قربانی نماید و بعکس سایر امارات مشتاق دستیابی به حداکثر در آمد پیش از اینکه ذخایر نفتی شان به اتمام برسد می باشند.

ابوظیبی در زمینه ذخایر گازی هم برتری کامل دارد. در ژانویه سال ۱۹۸۸ این ذخایر برای ابوظیبی حدود ۵۱۹۷ میلیارد متر مکعب، شارجه ۳۱۱ میلیارد متر مکعب دویی ۱۴۲ میلیارد متر مکعب و رأس الخیمه ۳۴ میلیارد متر مکعب برآورد گردیده است.

صادرات نفت:

کل صادرات نفت امارات متحده عربی در سال ۱۹۸۲ بالغ بر یک میلیون و ۱۶۷ هزار بشکه در روز و درآمد حاصل از آن ۱۵/۳ میلیارد دلار بوده است. این سطح درآمد تا سال ۱۹۸۷ — علی رغم افزایش کمی در صادرات آن — بالاترین در آمدی است که امارات بدست آورده است. در سال ۱۹۸۶، صادرات نفتی امارات به یک میلیون و ۱۳۲ هزار بشکه در روز رسید لیکن بسدلیل کاهش شدید در قیمت های نفتی، درآمد حاصل از آن به ۷/۵ میلیارد دلار بالغ گردید. در سال ۱۹۸۷ صادرات نفتی امارات به یک میلیون و ۲۱۵ هزار بشکه در روز رسید که نسبت به سال قبل حدود ۱۰ درصد افزایش نشان می دهد که

در زانویه سال ۱۹۸۹ سهمیه جدید اوپک برای امارات ۹۸۸ هزار بشکه در روز تعیین گردید. این سهمیه بمراتب کمتر از متوسط تولید امارات - که در سه ماهه آخر سال ۱۹۸۸ در سطح ۱/۹ میلیون بشکه در روز بود - می باشد.

درصد وام بانکها به پروژه های ساختمانی - که کل آن بالغ بر ۱۰/۸ میلیارد درهم است - اختصاص یافته است.

رقمی معادل ۸/۷ میلیارد دلار در آمد را ایجاد کرده است.

صادرات گاز:

حمل و نقل و ارتباطات

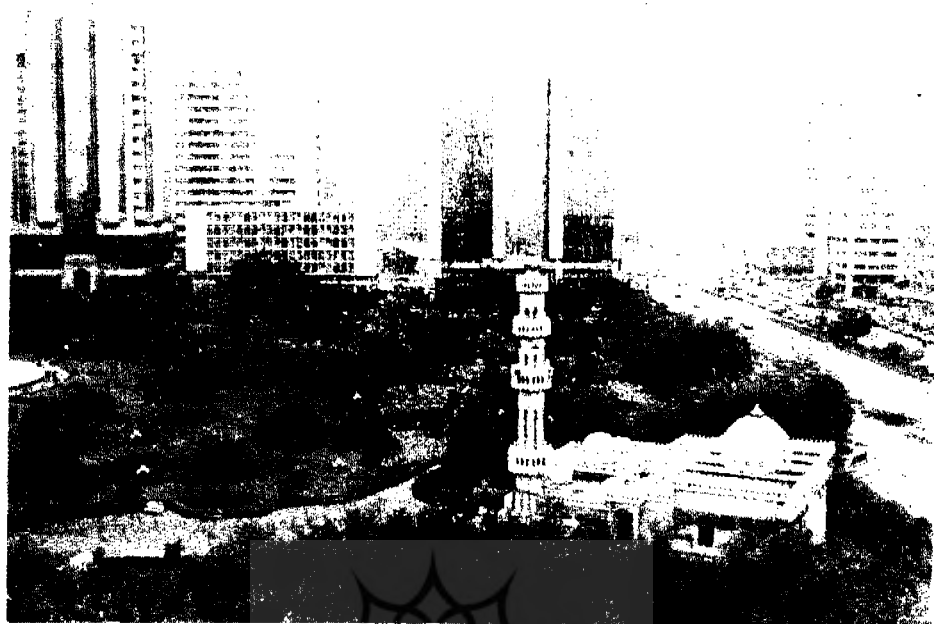
در سالهای اخیر یکی از خصوصیات اقتصاد کشور امارات متحده عربی گسترش تعداد فرودگاههای اصلی بوده است. پنج امارات از هفت امارات این کشور دارای فرودگاه بین المللی بوده و ششمین فرودگاه، در العین در ابوظبی در دست ساختمان است. به علت ترافیک زیاد، در سال ۱۹۷۰ طرح فرودگاه بین المللی جدید ابوظبی (Nadia) جهت افتتاح در اوایل سال ۱۹۸۰ به هزینه تقریبی ۱/۵ میلیارد درهم برنامه ریزی گردید. ظرفیت سالانه اولیه این فرودگاه بالغ بر جابجایی ۳ میلیون مسافر است که تا سال ۱۹۹۰ به ۲ برابر افزایش خواهد یافت. ضمن اینکه در سال ۱۹۸۷ بیش از ۲ میلیون نفر از آن استفاده نمودند. یک مرکز تعمیرات هواپیما در سال ۱۹۸۷ مورد بهره برداری قرار گرفت که ۴۰ درصد از مالکیت آن به هواپیمایی خلیج (Gulf Air) و بقیه به دولت ابوظبی تعلق دارد.

صدور گاز طبیعی توسط امارات متحده عربی از سال ۱۹۷۷ با ۵۱۶ میلیون متر مکعب آغاز گردید و در طی سالهای بعد رشد فزاینده ای بخود گرفت. بالاترین میزان صادرات در سال ۱۹۸۵، ۳۰۳۶ میلیون متر مکعب گاز طبیعی بوده است. در سال ۱۹۸۷ میزان صادرات گاز این کشور ۲۸۶۹ میلیون متر مکعب بوده است. که حدود ۶ درصد از کل صادرات گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک را در بر می گیرد.

خدمات:

ساختمان: امارات عربی متحده هم اکنون دارای بنادر، فرودگاهها و ساختمانهای بسیاری است. از سال ۱۹۸۲ پروژه های ساختمانی در بخشهای خصوصی و دولتی از کاهش یکنواختی برخوردار گردیده اما با این وجود بخش ساختمان هنوز بطور نسبی فعال است و حتی در سال ۱۹۸۲ بیش از ۲۴

۱ - آمارهای صادرات گاز از بولتن سالانه اوپک (۱۹۸۷) اخذ شده است.

ندارد و علی رغم مشکلات جذب رفت و آمد هواپیماها در سال ۱۹۸۰، گسترش یافته و خطوط هوایی جمهوری خلق چین، فرودگاه شارجه را به عنوان نقطه توقف در جنوب خلیج فارس انتخاب نموده است. ظرفیت حمل مسافر در این فرودگاه سالانه ۲ میلیون نفر است. در نیمه اول سال ۱۹۸۸ حدود ۵۹۳ هزار مسافر از آن استفاده نموده اند که نسبت به سال ۱۹۸۷ حدود ۸۷ درصد افزایش نشان می دهد. بسیاری از آنها را مسافران ایرانی تشکیل می دهند که به قصد خرید به این کشور سفر می کنند. چهارمین فرودگاه بین المللی در رأس الخیمه وجود دارد که سالانه ظرفیت حمل ۲۵۰ هزار نفر مسافر را دارد. فرودگاه فجیره نیز در سال ۱۹۸۷ راه اندازی گردیده است.

فرودگاه دوبی که از سال ۱۹۷۱ مورد بهره برداری قرار گرفت شلوغ ترین فرودگاه در منطقه و یکی از شلوغ ترین فرودگاهها در جهان است. در طول سال ۱۹۸۰ تعداد خطوط هوایی با سرویس های منظم به ۳۶ خط افزایش یافت و به ۹۵ مقصد پرواز داشت، تعداد مسافرینی که در سال ۱۹۸۷ از این فرودگاه استفاده نموده اند بالغ بر ۴/۳ میلیون نفر می باشد ضمن اینکه در همین سال یک ترمینال جدید تکمیلی نیز به این فرودگاه اضافه گردید. در حال حاضر دوبی در صدد ایجاد یک فرودگاه جدید است که ساختمان آن تا پایان قرن فعلی با تمام میرسد و خارج از شهر قرار دارد.

سومین فرودگاه بین المللی کشور در شارجه است که با دوبی فاصله چندانی

حمل و نقل دریایی: تسهیلات بندری و حمل و نقل دریایی نیز در سالهای اخیر گسترش یافته است. اکثر امارتها دارای بنادر متعلق به خود هستند. بزرگترین بندر، «بندر راشد» در دویبی است که در سال ۱۹۷۹ راه اندازی گردید. ویکی از بزرگترین لنگرگاهها در آبهای عمیق در خاور میانه است. در سال ۱۹۸۷ حدود ۴ میلیون تن کالا در این بندر تخلیه و بارگیری شده است.

Shipping) که متعلق به آلمان غربی است قرار دادی در زمینه حمل بار و محصولات جنگلی منعقد نموده است. شارجه نیز همانند دویبی دارای دو بندر است: یکی، «بندر خالد» که در خلیج فارس قرار دارد و به شهر شارجه خدمات می‌رساند (این بندر در سال ۱۹۷۶ راه اندازی شد) دومین بندر، خورفکان است و در ساحل شرقی شارجه قرار دارد (این بندر در سال ۱۹۸۷ راه اندازی

سیاست نفتی ابوظبی از سیاستهایی که توسط سایر امارات تعقیب می‌شود متفاوت است. ابوظبی شدیدتر از دیگران بدنبال حفظ سلامت بازار نفت خود، در قرن آینده می‌باشد از اینرو آماده است که قیمت و تولید را در کوتاه مدت برای دستیابی به این هدف قربانی نماید و بعکس سایر امارات مشتاق دستیابی به حداکثر درآمد پیش از اینکه ذخایر نفتی آنها به اتمام برسد می‌باشد.

بدنبال ایجاد روابط دیپلماتیک بین امارات متحده عربی و شوروی در اواخر سال ۱۹۸۶ و علاقه این کشور در گسترش روابط با امارات، در سال ۱۹۸۶ یک خط کشتیرانی شوروی از طریق دویبی آغاز بکار نمود. بندر دیگر دویبی در «جبل علی» قرار دارد. فعالیت این بندر بیشتر بر روی حمل و نقل کالاهای صنعتی جهت منطقه صنعتی «جبل علی» متمرکز شده است. «بندر زاید» در ابوظبی نیز در سال ۱۹۷۲ افتتاح گردید. فعالیت این بندر بدلیل کاهش اکتشاف میادین نفتی روبه افول گذاشت. و بهمین دلیل در سال ۱۹۸۷، این بندر فعالیتهای تجاری خود را گسترش داده و اخیراً با کشتیرانی نوراسیا (Norasia

گردیده است) از این بندر در خلال جنگ ایران و عراق بویژه زمانی که جنگ به آبهای خلیج فارس (در اواسط سال ۱۹۸۴) کشیده شد، بهره برداری زیادی بعمل آمد.

حمل و نقل زمینی:

هنوز در امارات متحده عربی راه آهن وجود ندارد، اما گفتگوهایی در مورد امکان ارتباط دویبی با دیگر شهرهای امارات از طریق خط آهن در جریان است. گسترش جاده ها بین امارات نیز مورد توجه بوده است. شهر ابوظبی بوسیله دوپل اصلی و یک اتوبوبان به العین متصل می‌شود. سومین جاده هم از غرب شروع شده و از مفرق Ma Fraq) به طریف (Tarif) و جبل دنا و از آن طریق به قطر می‌رود.

بزرگترین بندر، «بندر راشد» در دومی است که در سال ۱۹۷۹ راه اندازی گردید و یکی از بزرگترین لنگرگاهها در آبهای عمیق در خاورمیانه است. در سال ۱۹۸۷ در حدود ۴ میلیون تن کالا در این بندر تخلیه و بارگیری شده است.

بانکداری:

در سال ۱۹۸۰، بانک مرکزی در گزارش سالیانه خود فهرست بانکهای فعال کشور را معرفی نمود. این فهرست ۴۹ بانک با ۳۴۸ شعبه را در بر می‌گرفت از این تعداد ۲۸ بانک متعلق به بانکهای خارجی با ۲۲۲ شعبه و ۲۱ بانک باقیمانده بانکهای داخلی با ۱۲۵ شعبه بودند بهمین دلیل در تلاشی که بانک مرکزی در ژوئیه سال ۱۹۸۱ در حمایت از بانکهای داخلی بعمل آورد، به بانکهای خارجی دستور داد تا شعبات خود را در امارات متحده عربی تا سال ۱۹۸۴ به ۸ شعبه کاهش دهند. در حالی که در پایان سال ۱۹۸۸ هنوز ۲۱ بانک خارجی با ۲۱ شعبه در کشور فعالیت داشتند. همچنین تعداد بانکهای داخلی به ۱۷ رسید که مجوز اصلی فعالیت آنها، تأمین مالی امور تجاری می‌باشد.

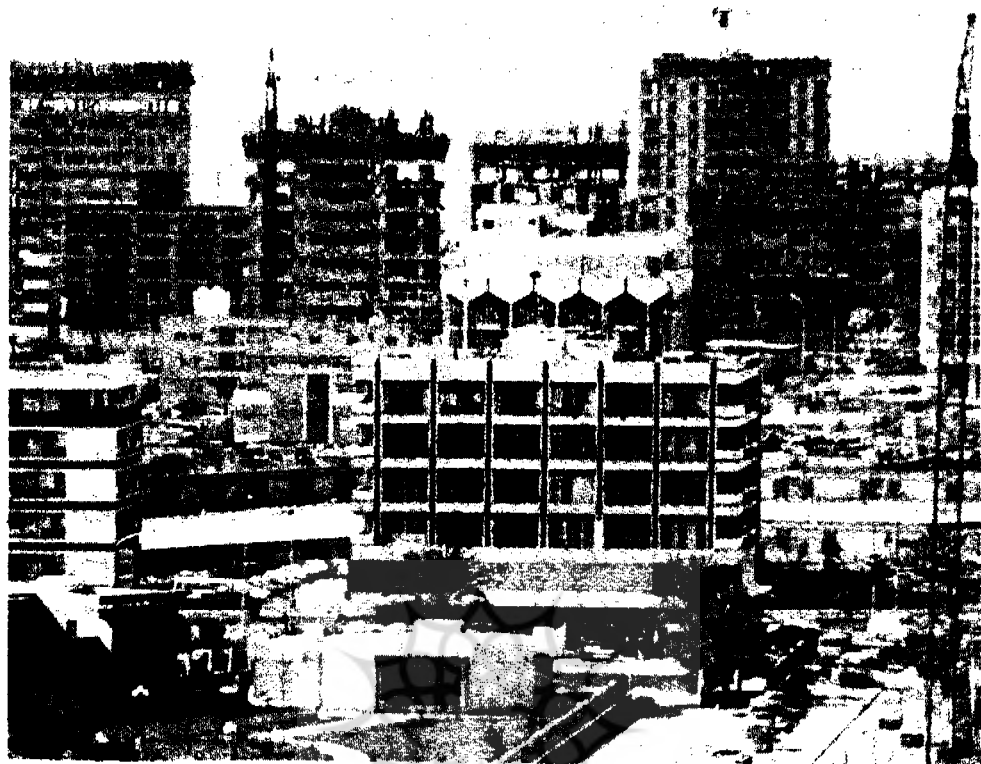
بازرگانی خارجی:

اقتصاد امارات متحده عربی به میزان قابل توجهی تحت تأثیر بخشهای تجاری — بویژه صادرات نفت خام — می‌باشد. صادرات نفت در مقایسه با سایر بخشهای تولیدی اقتصاد سهم عمده‌ای در بالا بردن

در سال ۱۹۷۳ یک مؤسسه پولی مرکزی بنام شورای پول امارات متحده عربی^۱ در این کشور بوجود آمد، اما رقابت داخلی در امارات باعث شد که نتواند نقش کامل بانک مرکزی را ایفا نماید. که این امر منجر به افزایش سریع بانکها در این کشور گردید. شورای پول که کلاً توسط خارجیان اداره می‌شد فقط توانست نظم اندکی به اوضاع بانکی کشور بدهد در سامبر سال ۱۹۸۰، بانک مرکزی امارات متحده عربی جایگزین شورای پول گردید.

بانک مرکزی مسئولیت سیاست‌های اعتباری با هدف دستیابی به رشد اقتصادی را بعهده گرفت. این امر نیازمند اعمال دخالت دولت در زمینه مسائل پولی و مالی، چاپ اسکناس، حفاظت از ذخایر و ارز و کنترل بر بخش بانکداری کشور بود. در هر صورت از آغاز دهه ۱۹۸۰ بانک مرکزی تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر سیستم بانکداری در امارات متحده عربی گذاشت. اگر چه این بانک هنوز از قدرت آنچنانی بر هریک از امارات برخوردار نیست.

(1): The UAE Currency Board

در تلاشی که بانک مرکزی در ژوئیه سال ۱۹۸۱ در حمایت از بانکهای داخلی بعمل آورد، به بانک های خارجی دستور داد تا شعبات خود را در این کشور، تا سال ۱۹۸۴ به ۸ شعبه کاهش دهند. در پایان سال ۱۹۸۸ هنوز ۲۱ بانک خارجی با ۲۱ شعبه در این کشور فعالیت داشتند.

میزان متعارفی به حداقل برساند و محصولات داخلی را جایگزین کالاهای خارجی نماید. پیشرفت سریع در زمینه صدور کالا سبب گردیده است تا امارات متحده عربی در جهان و منطقه خلیج فارس به عنوان مرکز فعالیت های صادرات مجدد شناخته شود و از این رو قسمت عمده صادرات کالا به بیش از صد کشور در اقصی نقاط جهان توسط این کشور انجام می گیرد. در این میان دوبی به

تولید ناخالص داخلی داشته است. از کل صادرات در سال ۱۹۸۷ سهم صادرات نفت ۷۲/۸ درصد بوده است. مع الوصف علائم مثبتی در کل عملکرد تجارت خارجی امارات متحده عربی به چشم می خورد که در این میان روند فزاینده صادرات محصولات مجتمع پتروشیمی ابوظبی و دُبی را میتوان نام برد. مضافاً بر اینکه تولیدات صنعتی موفق گردید تا واردات محصولات خارجی را تا

عنوان صادرکنندهٔ مجدد کالا در منطقه مقام نخست را بدست آورده است. در سال ۱۹۸۷ ارزش صادرات غیر نفتی و صادرات مجدد دویی بالغ بر ۶۵۵۸/۵ میلیون درهم بوده که نسبت به سال قبل بیش از ۴۰ درصد افزایش یافته است. در سالهای اخیر ابوظبی، شارجه و فجیره نیز فعالیتهای چشمگیری در صادرات مجدد کالا و حمل و نقل نموده اند.

بالا بر، ژنراتور و غیره
— دارو و وسایل پزشکی
— وسایل کشاورزی
— محصولات صنعتی و کاغذ

در خصوص پاره ای از اقلام و اجناس حداکثر تا ۴ درصد ارزش بر طبق موافقتنامه اقتصادی در بنادر کشتیرانی، عوارض اخذ می گردد.

در سال ۱۹۸۷، ارزش صادرات غیرنفتی و صادرات مجدد در دویی بالغ بر ۶۵۵۸/۵ میلیون درهم بود. که نسبت به سال قبل بیش از ۳۸ درصد افزایش داشته است.

سیاست بازرگانی خارجی

امارات متحده عربی تجارت آزاد و عدم مداخله در فعالیت های تجاری را به عنوان یک خط مشی اقتصادی انتخاب نموده است. درک اهمیت فعالیت بخشهای تجاری موجب گردیده تا دولت از کلیه امکانات بالقوه خود در جهت تشویق و گسترش هر چه بیشتر مبادلات تجاری استفاده نماید. این کشور محدودیتهای بسیار ناچیزی بر واردات اعمال نموده و از این رو کالاهای وارداتی طبقه بندی شده زیر از پرداخت عوارض گمرکی معاف میباشند.

واردات

واردات امارات متحده عربی بدنبال افزایش قیمت نفت در سالهای ۱۹۷۹-۸۰ رشد چشمگیری یافت، و در سال ۱۹۸۱ به اوج خود (بالغ بر ۳۶ میلیارد درهم) رسید. در این سال امارات متحده عربی از پنج کشور، ۵۷/۳ درصد از واردات خود را تأمین نموده است این کشورها عبارتند از: ژاپن (با ۱۸ درصد) امریکا (۱۳/۹ درصد) انگلستان (۱۱/۴ درصد)، بحرین (۷/۵ درصد) و آلمان غربی (۶/۵ درصد). از آن سال به بعد ژاپن سهم خود را در واردات این کشور فقط در بعضی سالها افزایش داده است. ارزش واردات امسارات در سال ۱۹۸۷، ۲۶/۵ میلیارد درهم بوده است.

— مواد غذایی و حیوانات زنده
— مصالح ساختمانی نظیر تیر آهن، چوب و سیمان

— ماشین آلات و وسایل نقلیه جهت احداث بنا، ساختمان، کشاورزی، آماده نمودن زمین و مرغداری

— وسایل مزرعه — پمپ آب، ماشین های

صادرات

صادرات امارات متحده عربی شامل نفت خام، تولیدات غیر نفتی و صادرات

صادرات مجدد دویی به ایران در سال ۱۹۸۷، ۷۶ درصد افزایش یافته و از رقم ۷۳۸ میلیون درهم در سال ۱۹۸۶ به ۱۳۰۵ میلیون درهم (۲۷/۴ درصد از کل صادرات مجدد) رسیده است.

۱۹۸۱ حدود ۱۴/۱ درصد از صادرات غیر نفتی و صادرات مجدد این کشور را بخود اختصاص داده است. صادرات مجدد دویی به ایران در سال ۱۹۸۷ حدود ۷۶ درصد افزایش یافته و از رقم ۷۳۸ میلیون درهم در سال ۱۹۸۶ به ۱۳۰۵ میلیون درهم (۲۷/۴ درصد از کل صادرات مجدد) رسیده است. کل صادرات و صادرات مجدد دویی در سال ۱۹۸۶ بالغ بر ۴۷۵۰ میلیون درهم بود که در سال ۱۹۸۷ به ۶۵۵۸/۵ میلیون درهم رسید که حدود ۳۸ درصد افزایش را نشان می‌دهد.

تراز پرداختها:

تا چند سال پس از تشکیل فدراسیون امارات متحده عربی، این کشور آماری در زمینه تراز پرداختها ارائه نمی‌داد. در سال ۱۹۷۷ شورای پول بر اساس تخمینهایی آمارهای تراز پرداختها برای شش سال قبل از آن را برآورد نمود. اما از سال ۱۹۷۹ به بعد، با جایگزینی بانک مرکزی به جای شورای پول محاسبات مربوط به تراز پرداختها آغاز گردید و آمار مذکور در بولتن سال ۱۹۸۰ بانک مرکزی، منتشر شد.

آمار و ارقام ارائه شده در سال ۱۹۸۰ حاکی از افزایش مازاد تراز تجاری — که عمدتاً بعلت افزایش در قیمت نفت در آن

مجدد می‌شود.

صادرات نفت — درآمد حاصل از فروش نفت قسمت عمده‌ای از کل ارزش مبادلاتی را در امارات متحده عربی تشکیل می‌دهد. عمده صادرات نفت به کشورهای امریکا، اروپای غربی و ژاپن صورت می‌گیرد. که در این میان ترتیب اولویت با ژاپن، اروپا غربی و امریکا می‌باشد. در سال ۱۹۸۷ سهم ژاپن در صادرات نفتی این کشور حدود ۴۹ درصد بوده بطوریکه ارزش صادرات نفتی این کشور در سال ۱۹۸۷ بالغ بر ۲۹ میلیارد درهم گردیده است.

صادرات غیر نفتی: ارزش صادرات غیر

نفتی امارات متحده عربی بین سالهای ۱۹۸۰—۸۴ بیش از دو برابر افزایش یافته و از ۹۵۳ میلیون درهم در سال ۱۹۸۰ به ۱۹۲۷/۲ میلیون درهم از سال ۱۹۸۴ رسیده است. صادرات غیر نفتی در سال ۱۹۸۶ (سال کاهش قیمت نفت) حدود ۲۶۲۰ میلیون دلار بود اما در سال ۱۹۸۷ این رقم به ۳۲۵۸ میلیون دلار رسیده است که حدود ۲۴/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد.

صادرات مجدد:

وضعیت بازار ایران و سایر کشورهای خلیج در صادرات مجدد امارات متحده عربی بسیار حیاتی است. ایران در سال

سال و سه برابر شدن حجم صادرات گاز بود- می باشد. عکس آن در سال ۱۹۸۳ اتفاق افتاد- که بعلت تبعیت ابوظیبی از برنامه تولید نفت اوپک بود- و نهایتاً بر دریافتی های نفتی امارات متحده عربی تأثیر گذاشت.

مازاد تجاری در این سال حدود ۲۳/۵ میلیارد درهم بود که کمتر از نصف مازاد تجاری سال ۱۹۸۰ می باشد. البته بایستی به این نکته اشاره نمود که واردات نیز در سال ۱۹۸۳ کاهش یافت. کاهش هزینه های وارداتی در سال ۱۹۸۴ همچنان ادامه یافت و خروج تعداد کثیری از مهاجرین به خارج و

همچنین افزایش ارزش دلار به تشدید این امر کمک نمود. این روند تا سال ۱۹۸۷ هنگامی که واردات از نظر حجمی کاهش یافت ادامه داشت، لکن به علت تضعیف درهم ارزش واردات مجدداً افزایش یافته و به ۲۷ میلیارد درهم بالغ گردید.

صادرات نفت و گاز در سال ۱۹۸۴ به ۶۷ درصد سال ۱۹۸۱ کاهش یافت و در سال ۱۹۸۶ نیز تنها به ۴۰ درصد سطح همان سال رسید. قیمت های ثابت نفت در سال ۱۹۸۷ (بطور متوسط ۱۷ دلار برای هر بشکه) و تولید بالا در نیمه دوم همان سال، مازاد تجاری این کشور را افزایش داد.

آمار واردات امارات عربی متحده از کشورهای مختلف

واحد: میلیون درهم

کشور		سال	
۱۹۸۲ %	۱۹۸۴ %	۱۹۸۵ %	۱۹۸۶ %
۲۷/۴	۴۶۰۱	۱۹/۴	۲۸۲۸
۱۷/۷	۳۱۱۸	۱۰/۷	۱۸۱۲
۱۴/۶	۲۵۵۷	۱۰/۶	۲۵۰۱
۱۰/۲	۱۷۳۵	۷	۱۷۲۶
۵/۴	۱۸۲۹	۵	۱۲۲۶
۷/۷	۱۱۹۲	۴/۳	۱۰۵۶
۵	۱۴۱۰	۳/۶	۸۷۴
۳/۸	۷۹۶	۳/۴	۸۲۶
۳/۵	۷۱۶	۲/۸	۶۷۶
۱۰۰	۲۱۷۰۱	۱۰۰	۲۴۵۶۳

EIU, Country Profile, UAE. (London: EIU, 1988) pp. 38-39.

ماخذ:

۱- ۸۶-۱۹۸۵ ۲- ۸۷-۱۹۸۶ ۳- ژانویه تا نوامبر

صادرات غیرنفتی و مجدد دویی بتفکیک کشورها

واحد: میلیون درهم

۱۹۸۷	۱۹۸۶	صادرات غیرنفتی و مجدد دویی بتفکیک کشورها
۱۳۲۵/۱	۷۳۸/۷	ایران
۷۳۸/۴	۶۱۷/۲	عربستان سعودی
۴۸۰/۴	۲۱۶/۴	ژاپن
۴۲۰/۷	۲۳۷/۱	قطر
۳۲۱/۲	۲۳۷/۱	کویت
۲۱۸/۸	۲۲۵/۳	هند
۱۶۲/۹	۱۲۶/۴	پاکستان
۸۰/۱	۳۸/۶	عراق
۶۵۵۸/۵	۴۷۵۰	کل (شامل دیگر کشورها)

Ibid, p. 39.

مأخذ:

واحد: میلیون درهم

کشورهای عمده واردکننده محصولات (دویی)

۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	۱۹۸۳	۱۹۸۲	کشورهای عمده واردکننده محصولات دویی
۳۴۵۱	۲۹۶۸	۳۳۲۷	۳۵۰۵	۴۲۰۱	۳۶۵۶	ژاپن
۱۷۷۲	۱۶۹۸	۱۷۸۳	۱۶۸۷	۱۸۶۳	۱۹۶۳	انگلستان
۱۴۵۶	۱۴۹۴	۱۷۵۱	۲۰۴۶	۲۱۷۴	۲۴۰۷	امریکا
۱۳۷۹	۱۲۳۰	۱۰۲۷	۱۰۱۶	۱۱۸۸	۱۲۶۸	آلمان غربی
۷۶۱	۷۱۵	۶۹۸	۷۷۴	۹۰۵	۹۸۰	ایتالیا
۶۶۹	۶۵۶	۶۳۴	۶۰۵	۶۳۰	۶۶۲	هند
۵۷۷	۵۲۴	۵۱۰	۵۷۱	۶۷۹	۹۱۳	فرانسه
۳۹۵	۴۳۵	۸۱۰	۸۹۹	۸۰۹	۶۹۸	بحرین

Ibid.

مأخذ:

(1) EIU, *Country Profile UAE 1988-1989*, London: EIU, 1988.

(2) Europa Publications Limited, *The Europa Yearbook 1987*, London: Europa Publications Limited, 1987.

(3) OPEC, *Annual Statistical Bulletin, 1987*, Vienna: OPEC, 1987.

۴- موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، نظری اجمالی به امارات متحده عربی، شماره ۱۷ تهران: موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۶۴.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی